

הרב ד"ר יוחאי רודיק האם אל הנער הזה התפללתי?

אחת הבעיות העיקריות המעסיקות את מערכת החינוך הדתי היא שאלת הדתל"שים (דתיים לשעבר). מדובר בנערים ונערות שהתחנכו במערכת החינוך הדתי ובשלב כלשהו, לפעמים בשלהי לימודי התיכון ולפעמים מאוחר יותר, מפסיקים לקיים מצוות ואורח חיים דתי הן בצורתם החיצונית והן באורח חייהם. נושא זה מעורר שאלות רבות, ביניהן: כיצד ניתן להבין תופעה זו ומה הם גורמיה? כיצד מתייחסת הנהלת החינוך הדתי לנוער זה? האם ניתן להציע פתרונות מעשיים כדי להתמודד עם הבעיה? ההתמודדות עם נושא זה מתמקדת בכמה מעגלים מרכזיים: מערכת החינוך – כולל המחנכים לגוניהם השונים וכולל חומרי הלמידה המעוררים את השאלה עד כמה יש בנושאי הלימוד והמקורות ההגותיים מענה לבעיות הנוער; המערך המשפחתי – המתלבט פעמים רבות ביחס הנפשי והמעשי אל הדתל"ש, האם לקרב אותו ולהמשיך להרעיף עליו אהבה, או להרחיק אותו מתוך חשש השפעה על בני משפחה אחרים; הסביבה התרבותית שהנערים והנערות גדלים בה, ומה מידת ההשפעה הנפשית של המדיה והטכנולוגיה המודרנית על עיצוב אישיותם, ולבסוף, הנוער המתבגר עצמו שאמור להיות אחראי למעשיו, במיוחד לאור העובדה שהבחירה החופשית לטוב ולמוטב מהווה יסוד מרכזי ביהדות.

במהלך ההרצאה ננסה להתמודד עם השאלות המדוברות ועם נושאים נוספים על פי מקורות חז"ל וספרות העוסקת בנושא. דרכי הפתרון תהיינה מבוססות על ניסיונו של המרצה בשנים האחרונות ב"שטח", בשיחות רבות עם מחנכים ובני נוער, על ניסיונו הכולל כמפמ"ר מחשבת ישראל בחינוך הדתי ועל הצגת מקורות חז"ל וההדרכה הרוחנית שלהם להתמודדות עם נושאים אלו, בבחינת "אין חדש תחת השמש".... נקודת המוצא לדיון בנושא חשוב זה תהיה הנחת היסוד כי בתקופתנו אנו עדים במקרים מסוימים למעבר רוחני-מעשי מ"דת מצווה" (מלשון ציווי), שעיקרה קיום מצוות טבעי וברור ללא שאלות וחקירות, ל"דת של זהות" המבקשת את החיבה הנפשית וההזדהות האישית העמוקה עם מערכת המצוות ויישומה בחיי היומיום של הנער והנערה המתבגרים.